

dr Dagmara Kuźniar

Zakład Prawa Międzynarodowego i Prawa Europejskiego

Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Rzeszowskiego

Autoreferat

1. Imię i nazwisko: Dagmara Kuźniar

2. Posiadane dyplomy, stopnie naukowe:

2006 - doktor nauk prawnych, stopień nadany uchwałą Rady Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie z dnia 17 maja 2006 r.

Tytuł rozprawy doktorskiej: „Odpowiedzialność międzynarodowoprawna jednostki w świetle Statutu Międzynarodowego Trybunału Karnego”.

Promotor w przewodzie doktorskim: dr hab. Elżbieta Dynia.

Recenzenci w przewodzie doktorskim: dr hab. Maria Kenig-Witkowska, dr hab. Anna Przyborowska - Klimczak.

1996 - magister prawa, dyplom uzyskany na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Marii Curie - Skłodowskiej Filia w Rzeszowie, dnia 20 maja 1996 r.

3. Informacje o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych:

1. 10. 2006 - obecnie - adiunkt w Zakładzie Prawa Międzynarodowego i Prawa Europejskiego Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Rzeszowskiego

1. 10. 1999 - 30. 09. 2006 - asystent w Zakładzie Prawa Międzynarodowego i Prawa Europejskiego Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Rzeszowskiego

1. 01. 1999 - 30.09.1999 - asystent w Zakładzie Prawa Konstytucyjnego Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Rzeszowskiego

4. Wskazanie osiągnięcia naukowego w rozumieniu art. 16 ust. 2 Ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. z 2018 r., poz. 1789 ze zm.):

Dagmara Kuźniar, *Ochrona środowiska przestrzeni kosmicznej i ciał niebieskich. Studium prawnomiędzynarodowe*, Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów 2019, ss. 288, ISBN 978-83-7996-657-8.

Recenzent wydawniczy monografii: dr hab., prof. UW Katarzyna Myszonek - Kostrzewa.

4.1. Cele naukowe prezentowanej monografii

Kosmos fascynuje twórców myśli technicznej i naukowców z różnych dziedzin. Przyciąga marzycieli i wizjonerów. Dzięki nim to co kiedyś było tylko w sferze pewnych zamysłów, dziś staje się rzeczywistością, w której człowiek sięga coraz dalej po to co niezbadane. Rozwój kosmonautyki otworzył przed państwami nowe możliwości, które w obliczu wzrastających zgubnych oddziaływań produkcji na biosferę oraz wyczerpywania się zasobów przyrodniczych Ziemi, mogą stanowić realne źródło energii i materii. Od lat myśli się o stworzenia człowiekowi warunków życia na Księżycu. Nieustająco fascynuje Mars i inne planety oraz krążąca wokół nich materia. Ekspansja w przestrzeń kosmiczną inspiruje naukowe plany. Obok koncepcji zasiedlenia planet naszego Układu Słonecznego, pojawiły się też pomysły budowy poruszających się w przestrzeni kosmicznej małych osiedli lub nawet wielkich miast. Pasjonaci rozwijają wodze wyobraźni, sceptycy twierdzą, że to niczym nie poparte wizje futurologiczne.

Mimo to, państwa rywalizują w kosmicznym wyścigu. W 1969 r. Neil Alden Armstrong postawił pierwsze kroki na Księżycu, rozbudzając marzenia o podboju kosmosu. Na początku 2019 r. po raz pierwszy w historii ludzkości chińska sonda Change'4 wylądowała na niewidocznej stronie Księżyca celem przeprowadzenia radiowych obserwacji astronomicznych oraz zbadania struktury i składu mineralnego powierzchni. Naukowcy dowodzą, że środowisko przestrzeni kosmicznej i ciał niebieskich obfituje w zasoby naturalne, których pozyskanie zapewniłoby życie na Ziemi i stabilny rozwój ludzkości. Na Księżycu znajduje się Helium-3 - izotop helu, będący źródłem bezpiecznej energii, bez odpadów promieniotwórczych. Inne zasoby Księżyca to woda, czy np. wapń, krzem, aluminium, żelazo, tytan. Metale rzadkie i woda występują również na Marsie i na

krążących blisko Ziemi asteroidach. Uczni pracują nad procesem zmiany warunków panujących na ciałach niebieskich celem zbliżenia ich do tych panujących na Ziemi (tzw. terraformowanie). Chodzi o stworzenie możliwości zakładania w przyszłości kolonii kosmicznych. Od lat dyskutuje się nad pozyskiwaniem energii słonecznej z umieszczonych w kosmosie elektrowni oraz surowców, a bez technologii kosmicznych trudno wyobrazić sobie współczesne życie na Ziemi. Zdolność penetracji kosmosu pozwoliła na wprowadzenie technologicznych udogodnień dla życia człowieka. Przestrzeń kosmiczna to również arena demonstracji siły militarnej państw walczących o dominację na świecie. Fakty te przekładają się na wciąż rosnącą aktywność państw w kosmosie i coraz większe zainteresowanie jego badaniem i eksploatacją.

Rozwój eksploatacji kosmosu, nowe kierunki i projekty działań państw zmuszają do zastanowienia się nad kwestią ochrony jego obszaru, z którym wiąże się wiele naukowych nadziei i dalekosiężnych planów. Tytuł książki reprezentuje prawne założenie, które staje się przedmiotem coraz szerszej dyskusji naukowej. Powinny jej towarzyszyć działania zmierzające do przyjęcia koniecznych rozwiązań prawnomiędzynarodowych. Aktywność podmiotów prawa międzynarodowego nie jest na tyle efektywna by móc powiedzieć, że dotrzymuje kroku problemom jakie niesie ze sobą użytkowanie przestrzeni kosmicznej. W układzie kosmos - państwa - człowiek nie ma harmonii i równowagi. Eksploatacja przestrzeni kosmicznej jest dowodem powielanego przez państwa schematu, w którym ochrona użytkowanych obszarów dochodzi do głosu dopiero, gdy problem przerasta interes jednego, kilku państw. Co zatem jest ważniejsze? Interesy polityczne i ekonomiczne państw, czy dbałość o przyszłość i jego kapitał?

Zapewnienie społeczeństwu warunków życia w relacji do poziomu rozwoju cywilizacyjno - technicznego to jeden z podstawowych celów każdego współczesnego państwa. Przekłada się on na obowiązek ochrony środowiska, co w wymiarze międzynarodowym przybiera niejednokrotnie globalne ramy. W nich mieści się również zagadnienie ochrony środowiska przestrzeni kosmicznej i ciał niebieskich, podjęte ze świadomością trudności jakie generalnie napotyka w praktyce rozszerzanie obszaru chronionego prawem o zasięgu powszechnym. Temat zyskuje na aktualności wobec dość ekspansywnych działań państw w kosmosie i wciąż nieadekwatnych regulacji prawa międzynarodowego w tej materii. To główny powód wyboru tematu opracowania. Drugi to praktyka pozatraktatowa, która zasługuje na prześledzenie wobec jej intensyfikowania się.

Problematyka ochrony środowiska przestrzeni kosmicznej i ciał niebieskich nie doczekała się publikacji monograficznej w polskiej literaturze naukowej, a liczba

artykułów naukowych jest skromna. Tematyka jest przedmiotem szerszego zainteresowania wśród zagranicznych przedstawicieli nauki prawa międzynarodowego publicznego, której dorobek obfituje w opracowania zwarte, artykuły i studia. Traktują one jednak problematykę ochrony środowiska przestrzeni kosmicznej i ciał niebieskich wycinkowo, skupiając uwagę na zagadnieniach cząstkowych, które w niniejszej książce zostały zebrane i stały się przyczynkiem do rozważań nad ochroną środowiska kosmosu. Na szerszą uwagę zasługuje pozycja autorstwa L. Viikari pt. *The Environmental Element in Space Law. Assessing the Present and Charting the Future* (Leiden-Boston 2008), w której analizowane są postanowienia międzynarodowego prawa kosmicznego i praktyka międzynarodowa w poszukiwaniu elementów odnoszących się do tematyki środowiskowej. Zakres badań został ukierunkowany na materię zbieżną, aczkolwiek szerzej nakreśloną w prezentowanej monografii habilitacyjnej. L. Viikari nie zastanawia się nad samą ideą ochrony środowiska przestrzeni kosmicznej i ciał niebieskich, i nie poszukuje aksjologicznego uzasadnienia dla niej w prawie międzynarodowym publicznym. Ponadto, książka została wydana w 2008 roku, a więc w zakres materiału badawczego nie wchodzi przyjęte później dokumenty, których omówienie znalazło się w niniejszej pracy. Przywołać należałoby również książki autorstwa G. T. Hacketta - *Space Debris and the Corpus Iuris Spatialis* (Gif-sur-Yvette 1994) i P. Stubba - *State Accountability for Space Debris. A Legal Study of Responsibility for Polluting the Space Environmental and Liability for Damage Caused by Space Debris* (Leiden-Boston 2018). Opracowania dotyczą jednak wyłącznie śmieci kosmicznych. Zupełnie inna jest też ich konwencja.

Duży wpływ na przyjęte przez autorkę założenie określone tytułem pracy miało przeświadczenie o palącej potrzebie uregulowania problemu ochrony środowiska przestrzeni kosmicznej i ciał niebieskich w międzynarodowym prawie kosmicznym. Książka stara się spojrzeć na przestrzeń kosmiczną i ciała niebieskie jako na część środowiska, którego ochrona jest niezmiernie istotna z punktu widzenia żywotnych interesów państw, a docelowo jednostki ludzkiej. Zanieczyszczenie środowiska kosmosu może zagrażać bezpośrednio człowiekowi i może mieć wpływ na przyszłość życia na Ziemi. Wiąże się z tym potrzeba zabezpieczenia interesu przyszłych pokoleń w dostępie i możliwości korzystania z zasobów pozaziemskich. Należy też pamiętać, że otoczenie pozaziemskie jest częścią przyrody, która w razie ingerencji ze strony człowieka powinna podlegać mechanizmom ochrony podobnym do tych na Ziemi, dla zachowania przyrodniczej równowagi tego obszaru. Takie też stanowisko ukształtowało obszar

badawczy i kierunek zawartej w monografii analizy, skupionej na zasadności ochrony środowiska kosmosu, możliwości konstruowania prawnych ram tejże ochrony w oparciu o dorobek międzynarodowego prawa kosmicznego i międzynarodowego prawa środowiska oraz na kierunku szeroko pojętej praktyki międzynarodowej poza regulacjami traktatowymi. Tak nakreślony przedmiot analizy stał się punktem wyjścia dla realizacji kilku zadań badawczych. Podstawowym było odpowiedzenie na pytanie, czy prawo międzynarodowe publiczne dysponuje odpowiednimi i wystarczającymi regulacjami, w oparciu o które można byłoby chronić środowisko przestrzeni kosmicznej i ciał niebieskich przed szkodliwą działalnością państw. W tym zakresie starano się wskazać na ile aktualnie obowiązujące postanowienia międzynarodowego prawa kosmicznego mogą być przydatne w rozwiązywaniu problemów wiążących się z zanieczyszczeniem kosmosu i na ile głęboka musi być ich reforma, jaką rolę może odegrać pozatraktatowa praktyka państw w tym przedmiocie i na ile jest możliwe stosowanie podstawowych zasad międzynarodowego prawa środowiska do ochrony przestrzeni kosmicznej i ciał niebieskich.

4.2. Metody badawcze i przedmiot badań

Prowadzone w pracy rozważania wymagały zastosowania kilku metod badawczych, właściwych ze względu na specyfikę materiału źródłowego i analizowanego tematu oraz poszczególnych zagadnień. Wiodącą metodą była metoda formalno-dogmatyczna. Przy jej użyciu dokonano analizy i interpretacji obowiązujących regulacji prawa międzynarodowego publicznego, w tym międzynarodowego prawa kosmicznego i międzynarodowego prawa środowiska. Dzięki jej zastosowaniu możliwe było dokonanie szczegółowej analizy traktatowej praktyki państw, oceny stopnia przydatności pozatraktatowej praktyki i skonstruowanie wniosków, tak *de lege lata*, jak i *de lege ferenda*, w badanym obszarze. W pracy posłużono się też metodą prawno-porównawczą. Okazała się ona pomocna przy poszukiwaniu adekwatnych rozwiązań prawnych dla ochrony środowiska przestrzeni kosmicznej i ciał niebieskich w obszarze regulacji międzynarodowego prawa środowiska oraz przy uzasadnianiu analogii koncepcyjnych i aksjologicznych. Jej zastosowanie pomogło nie tylko nakreślić pożądany kierunek działań normotwórczych państw, ale również osadzić w założeniach sozologicznych uzasadnione analogie koncepcyjne i aksjologiczne. Uzupełniająco sięgnięto po metodę historyczno – prawną,

tam gdzie nawiązano do regulacji z różnych przyczyn nieobowiązujących, a cennych z punktu widzenia przedmiotu i specyfiki badanego tematu.

Materiał źródłowy oparto w przeważającej mierze na umowach międzynarodowych, uchwałach organizacji międzynarodowych oraz dokumentach tzw. „miękkiego” prawa międzynarodowego. Posiłkowo sięgnięto do orzecznictwa międzynarodowego oraz regulacji prawa krajowego, także tych w fazie projektu. W możliwie najszerszym zakresie starano się odnieść do stanowiska doktryny w badanym obszarze. Analiza tematu badawczego została odzwierciedlona w materiale piśmienniczym, tak polskich, jak i zagranicznych przedstawicieli doktryny prawa międzynarodowego publicznego. Wykorzystano także opracowania encyklopedyczne i naukowe z zakresu astronomii i astronautyki oraz materiały przywołujące dane statystyczne, dla ukazania skali niektórych zagadnień problemowych.

4.3. Struktura pracy

Rozważania prowadzone w monografii ujęto w czterech rozdziałach. W pierwszym, tytułem wprowadzenia, zajęto się tematyką terminologiczną. Prawo międzynarodowe nie operuje terminem „środowisko przestrzeni kosmicznej i ciał niebieskich”. Powstaje zatem pytanie czym ono jest. Za właściwy punkt wyjścia dla rozważań zawartych w rozdziale uznano problem definicji przestrzeni kosmicznej i ciał niebieskich. Osobne miejsce poświęcono delimitacji przestrzeni kosmicznej - kwestii, której uzgodnienie przez państwa powinno dopełniać definicję tego obszaru. Dalsze rozważania skupiono wokół pojęcia środowiska, jego elementów oraz kosmosu jako środowiska, które powinno być chronione. Poprzez zestawienie założeń leżących u podstaw ochrony środowiska ziemskiego, podjęto próbę wykazania zasadności ochrony przestrzeni kosmicznej i ciał niebieskich. Obok rozważań czysto teoretycznych, konstruowanych w oparciu o poglądy doktryny i praktykę państw, zawarto informacje dotyczące aktualnych problemów środowiska przestrzeni kosmicznej i ciał niebieskich, ich skali oraz związanych z nimi zagrożeń.

W drugim rozdziale dokonano analizy tzw. traktatów kosmicznych, które składają się na *corpus iuris spatialis* międzynarodowego prawa kosmicznego oraz porozumień ograniczających działania militarne państw, w których znalazło się odniesienia do środowiska kosmosu, bądź ich postanowienia można byłoby wiązać z

problematyką środowiskową. Celem analizy zawartej w tym rozdziale było poszukiwanie regulacji, które można byłoby odnieść do ochrony środowiska przestrzeni kosmicznej i ciał niebieskich. Prześledzenie treści postanowień poszczególnych traktatów miało służyć wskazaniu pożądanych kierunków zmian w międzynarodowym prawie kosmicznym, uwzględniających aktualne problemy wiążące się z działalnością państw w kosmosie, która skutkuje jego zanieczyszczeniem.

W trzecim rozdziale uwagę zwrócono na międzynarodową praktykę pozatraktatową związaną z problematyką ochrony środowiska przestrzeni kosmicznej i ciał niebieskich dla przeanalizowania jej kierunku, praktycznego wymiaru i podejścia do problemu ochrony środowiska kosmosu. Pojawiają się tutaj trzy zagadnienia, a to: generowanie w kosmosie śmieci kosmicznych, ochrona planetarna, zachowanie środowiska kosmosu dla przyszłych pokoleń.

Czwarty rozdział to poszukiwanie aksjologicznych podstaw uzasadniających ochronę środowiska przestrzeni kosmicznej i ciał niebieskich. W tym celu podjęto próbę transpozycji zasad międzynarodowego prawa środowiska do badanego obszaru. Analizie poddano niektóre z nich, kierując się fundamentalnym znaczeniem dla ochrony środowiska naturalnego. W rozważaniach skupiono się na podstawowych założeniach poszczególnych zasad i przedstawieniu punktów stykowych ze środowiskiem kosmosu i jego ochroną. Starano się również wskazać na zobowiązania prawne płynące z zasad międzynarodowego prawa środowiska i ich możliwą realizację w odniesieniu do środowiska przestrzeni kosmicznej i ciał niebieskich.

4.4. Wnioski z przeprowadzonych badań i analiz

Przeprowadzone w pracy badania i analiza pozwoliły na skonstruowanie kilku wniosków, które powinny kształtować perspektywę działań państw na rzecz ochrony środowiska przestrzeni kosmicznej i ciał niebieskich. Ich kontekst jest też szerszy, bowiem wiąże się ściśle z aktywnością państw w kosmosie, która niekoniecznie jest zgodna z założeniami przyjętymi w międzynarodowym prawie kosmicznym, kształtującymi status przestrzeni kosmicznej i ciał niebieskich. Problem ochrony środowiska przestrzeni kosmicznej i ciał niebieskich generuje zatem potrzebę wypracowania przez społeczność międzynarodową właściwej postawy na styku prawa i praktyki.

Należy zaznaczyć, że w dobie współczesnych zagrożeń biosfery o charakterze ogólnosiwiatowym, globalnym, kosmos coraz częściej jest postrzegany przez świat nauki jako źródło alternatywnych możliwości dla przetrwania gatunku ludzkiego. O ile wiele teorii naukowych jest w fazie badawczej, o tyle faktem bezspornym jest rola jaką odgrywają technologie kosmiczne w życiu na Ziemi i stająca się coraz bardziej realną - możliwość pozyskiwania zasobów. To najmocniejsze i najbardziej przemawiające do wyobraźni, ogólne argumenty za ukierunkowaniem przez państwa działań na ochronę przestrzeni kosmicznej i ciał niebieskich.

Kosmos jako element przyrody zasługuje na ochronę prawną dostosowaną do specyficznych cech jego środowiska oraz zagrożeń. Należy pamiętać, że kosmos nie ma zdolności do samooczyszczania się. Nie można więc oczekiwać, że uruchomi się proces regeneracji, który przynajmniej częściowo usunie skutki zanieczyszczeń. Działalność państw w kosmosie wymusza pochylenie się nad problemem śmieci kosmicznych, który z uwagi na jego zaniedbanie urósł do rangi globalnej. Dla rzetelności prowadzonych badań naukowych niezwykle ważna jest ochrona planetarna. Przedmiotem ochrony powinna być nie tylko przestrzeń kosmiczna, ale również ciała niebieskie, kierując się w tym względzie przezornością wobec wciąż rozwijającej się myśli technicznej, rosnących potrzeb Ziemi i nie do końca znanych skutków ludzkiej aktywności w kosmosie. Hegemoniczne podejście człowieka do przyrody, wraz z utrzymującą się tendencją do zwiększania zasięgu swojego oddziaływania, wymaga jednoczesnego podejmowania inicjatyw niwelujących negatywne skutki ekspansywnych działań. Kosmos może stać się źródłem alternatywnych możliwości dla państw, które zdają się zapominać o hasle przewodnim zorganizowanej w 1972 r. Konferencji sztokholmskiej - „Tylko jedna Ziemia”. W tym też odniesieniu ważnym aspektem ochrony może być dostęp do zasobów kosmosu. Zasoby Ziemi trudno obecnie korygować *in plus*. Te, którymi dysponuje kosmos mogą w przyszłości stabilizować życie na Ziemi. Stąd też na zagadnienie ochrony środowiska przestrzeni kosmicznej i ciał niebieskich należy spojrzeć podobnie jak w przypadku ochrony środowiska naturalnego Ziemi, a więc pod kątem uwarunkowań czysto przyrodniczych, mając na względzie odmienną naturę środowiska kosmosu i podyktowane tym potrzeby specyficznych działań ochronnych, oraz pod kątem uwarunkowań gospodarczych, które mają realny wymiar ekonomiczny. Aspekt ten nie pozostał zresztą bez wpływu na aktywność państw.

W polityce kosmicznej od kilku lat rysuje się tendencja prośrodowiskowa, przejawiająca się w przyjmowanych rozwiązaniach technicznych i promowaniu koncepcji długoterminowej trwałości działań w przestrzeni kosmicznej. Życie na Ziemi związane jest z kosmosem technologicznie, pod wieloma względami: od prognozowania, monitorowania, czy usprawniania, do kreowania jego standardu i bezpieczeństwa rozumianego wielowymiarowo. Kosmos stał się swego rodzaju „zapleczem” dla bytu ludzkości, którego utrata cofnęłaby cywilizację ludzką kilka dekad wstecz. To również gwarant dalszego rozwoju życia na Ziemi. W obu przypadkach punktem odniesienia winien być interes obecnych i przyszłych pokoleń.

Narastający problem zanieczyszczenia przestrzeni kosmicznej jest czynnikiem stymulującym podejmowanie przez państwa działań na poziomie norm *soft law*. Jesteśmy obecnie świadkami rozwijania się nowej płaszczyzny współistnienia i współdziałania państw, która może stać się przyczynkiem dla przyjęcia w przyszłości norm prawnie wiążących. Pierwszoplanową rolę w tym procesie odgrywa Organizacja Narodów Zjednoczonych. Co prawda dokumenty *soft law* to w dużej mierze zalecenia techniczne, standaryzujące działalność kosmiczną na poziomie projektowania i kolejnych etapów przygotowywania misji kosmicznych, ale ich celem jest zmniejszenie poziomu niepożądanego zjawiska, jakim jest zanieczyszczenie środowiska kosmosu przez śmieci kosmiczne. Można im zatem przypisać charakter prewencyjny. Charakter programowy mają Wytyczne w sprawie Długoterminowej Trwałości Działania w Przestrzeni Kosmicznej, które, promując działania ograniczające problem śmieci kosmicznych, proklamują koncepcję długoterminowej trwałości działań kosmicznych, wyraźnie wiążąc ją z ochroną środowiska kosmosu. To też przejaw krystalizującego się nowego postrzegania problemu zanieczyszczania środowiska kosmosu, poprzez odchodzenie od skrajnie antropocentrycznej etyki.

Trzon współczesnego międzynarodowego prawa ochrony środowiska tworzą traktaty o zasięgu powszechnym i regionalnym, które wspiera cała gama dokumentów organizacji międzynarodowych, formułujących wnioski *de lege ferenda* i wpływających na zawieranie kolejnych umów międzynarodowych. W przypadku problematyki związanej z zagrożeniami dla przestrzeni kosmicznej i ciał niebieskich obserwujemy odwrotną praktykę. Akty *soft law* stały się w pewnym sensie alternatywą wobec braku woli ze strony państw do ujęcia w ramy formalnoprawne niepożądanych

zjawisk. Pokutuje przede wszystkim konkurencyjna polityka kosmiczna państw, wynikająca ze sprzężenia interesów ekonomicznych i politycznych. Wydaje się natomiast, że sam agresywny światopogląd ustępuje światopoglądowi prośrodowiskowemu, czego czytelnym dowodem jest właśnie pozatraktatowa praktyka organizacji międzynarodowych. Co prawda nie jest ona ekologicznie wyrazista, bowiem główną siłą sprawczą jest bilans strat i korzyści w wymiarze czysto ekonomicznym. Niemniej jednak świadczy ona nie tylko o zauważeniu i uświadomieniu sobie skali problemu. To również ważny krok w długotrwałym i trudnym procesie kreowania światopoglądu prośrodowiskowego, w którym elementami przyrody, wymagającymi ochrony, są przestrzeń kosmiczna i ciała niebieskie.

Standardy przyjęte poza systemem ONZ tworzą pewnego rodzaju układ naczyń połączonych ze wzorcami uniwersalnymi, co należy ocenić pozytywnie pod kątem spójności założeń i przyjętych rozwiązań. Dla ich efektywności konieczna jest pełna implementacja przez państwa. Tylko w ten sposób możliwe jest zmniejszenie dysproporcji między tym co naukowo oczywiste, a tym co proponują państwa w przedmiocie ochrony. Nie jest jednak możliwe ich zniwelowanie, jeśli nie zostaną wprowadzone odpowiednie narzędzia prawne pozwalające chronić środowisko kosmosu. Aktualnie obowiązujące regulacje międzynarodowego prawa kosmicznego nie nadają się do zastosowania w materii środowiskowej. Można je odnosić do omawianego problemu jedynie częściowo, stosując rozszerzającą wykładnię regulacji traktatowych, która i tak nie pozwala konstruować wystarczających podstaw dla rozwiązania praktycznych problemów, istniejących i będących się pojawiać wraz rozwojem działalności państw w kosmosie. Pożądane byłoby przyjęcie umowy międzynarodowej, która regulowałaby działalność państw w przestrzeni kosmicznej i na ciałach niebieskich w sposób adekwatny do ich aktualnej praktyki i wyznaczałaby kompleksowo podstawy i zasady odpowiedzialności za zanieczyszczenie kosmosu. Stworzenie jednolitego, usystematyzowanego zbioru przepisów prawa jest najbardziej skuteczną formą prawną zapewnienia realizacji obowiązku ochrony środowiska. Stanem idealnym w przestrzeni prawnej jest istnienie normatywnego odniesienia do stanu faktycznego. Przyjęcie traktatowych rozwiązań, mających za cel zapobieganie zanieczyszczeniu kosmosu i ochronę jego środowiska byłoby dowodem „dojrzałości” państw i racjonalnego podejścia do badania i użytkowania kosmosu.

Efektywna ochrona środowiska przestrzeni kosmicznej i ciał niebieskich potrzebuje efektywnego systemu zarządzania, wspartego na ochronie prawnej kosmosu w procesie jego badania i użytkowania oraz na racjonalnym zarządzaniu zasobami. Konieczna jest integracja i koordynacja wysiłków państw w oparciu o rzeczywistą współpracę. Punktem wyjścia winny być zawarte w Układzie o zasadach działalności państw w zakresie badań i użytkowania przestrzeni kosmicznej łącznie z Księżycem i innymi ciałami niebieskimi z 27 stycznia 1967 r. zasady odwołujące się do: dobra i interesu wszystkich narodów, tworzenia dorobku całej ludzkości, wolności badań naukowych i użytkowania, niezawłaszczalności kosmosu, idei pokojowego wykorzystania zgodnie z założeniami prawa międzynarodowego, w tym Karty Narodów Zjednoczonych, kumulującymi się w interesie utrzymania międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa oraz rozwoju współpracy i porozumienia między państwami. Tak szeroki kontekst globalnego systemu zarządzania kosmosem winien być wspierany przez działania krajowe, które ze względu na potencjał naukowy, technologiczny i kapitałowy mogą tworzyć dobry grunt i efektywnie budować współpracę międzynarodową.

Za właściwą podstawę wspólnych dążeń państw należy uznać wspólny interes całej ludzkości, który wyraźnie jest akcentowany w Układzie z 1967 r. Na płaszczyźnie międzynarodowego prawa środowiska interes całej ludzkości powinien być utożsamiany z interesem obecnych i przyszłych pokoleń. Pojęcie ludzkości należy zatem rozumieć szeroko, a więc nie tylko w znaczeniu - państwa, ale również w znaczeniu - człowiek, jako adresat. Takie odniesienie terminu jest spójne z założeniami koncepcji zrównoważonego rozwoju, docelowo adresowanej nie tylko do państw, ale również do jednostki ludzkiej. Praktyka państw prowadzących działalność kosmiczną stawia je w pozycji w pewnym sensie uprzywilejowanej, centrycznej. Niemniej jednak człowiek, poza strukturą organizacyjną, a jako podmiot zbiorowy, staje się „odbiorcą” regulacji międzynarodowych, tam gdzie problem ma charakter globalny i zagraża gatunkowi ludzkiemu. Tutaj interes ludzkości może wzmocnić koncepcja wspólnej troski ludzkości, którą należy wiązać z zasadą zrównoważonego rozwoju. Ma ona zresztą zasadnicze znaczenie dla adaptacji zasad międzynarodowego prawa środowiska do nowego obszaru ochrony. Znajduje też potwierdzenie w międzynarodowej praktyce

pozatraktatowej. Potrzebna jest jednak konstruktywna zmiana myślenia, umocowana w postawionych celach i założeniach wspólnych działań państw w kosmosie.

To co w istotnym stopniu wpływa na podejmowanie przez państwa wspólnych próśrodowiskowych działań prawnych wiąże się z uciążliwością i szkodliwością określonych zjawisk. Szczególnie w zakresie ochrony środowiska aktywność państw powinna przeciwdziałać nie tylko istniejącym zagrożeniom, ale również uprzedzać potencjalne zagrożenia. Takie też cele winny przyświecać i kierunkować przedsiębrane przez państwa działania w obszarze przestrzeni kosmicznej i ciał niebieskich.

5. Omówienie pozostałych osiągnięć naukowo - badawczych

Szczegółowy wykaz moich publikacji został zamieszczony w załączniku nr 5 do wniosku o przeprowadzenie postępowania habilitacyjnego. Dorobek ten obejmuje współredakcję trzech monografii (w tym jedna posiadająca status przyjętej do druku), autorstwo 25 artykułów w czasopiśmie i pracach zbiorowych, w tym 18 opublikowanych po uzyskaniu stopnia naukowego doktora, autorstwo recenzji, sprawozdań pokonferencyjnych.

Mój dotychczasowy dorobek naukowo - badawczy koncentruje się wokół 4 głównych obszarów tematycznych:

- międzynarodowe prawo karne,
- międzynarodowe prawo migracyjne,
- międzynarodowe prawo lotnicze,
- międzynarodowe prawo kosmiczne.

W pracy naukowo - badawczej, zarówno przed jak i po uzyskaniu stopnia naukowego doktora, moje zainteresowania skupiały się w dużej mierze wokół zagadnień związanych z problematyką międzynarodowego prawa karnego. W rozprawie doktorskiej pt. „Odpowiedzialność międzynarodowoprawna jednostki w świetle Statutu Międzynarodowego Trybunału Karnego”, podjęłam się analizy postanowień regulujących zakres podmiotowy i przedmiotowy odpowiedzialności jednostki oraz jej realizację przed MTK. Funkcjonowanie pierwszego stałego międzynarodowego sądu karnego było nie tylko długo wyczekiwane przez świat nauki, ale również charakteryzowało się wieloma nowatorskimi rozwiązaniami, co rodziło wiele dyskusji w doktrynie na temat ich praktycznego wymiaru. To też przyczyniło się do kontynuacji moich zainteresowań

naukowo - badawczych związanych z funkcjonowaniem Międzynarodowego Trybunału Karnego oraz z różnymi rozwiązaniami prawnomiędzynarodowymi mającymi za cel egzekwowanie odpowiedzialności jednostki na gruncie międzynarodowego prawa karnego. W ten obszar problematyki wpisują się następujące publikacje: *Międzynarodowy Trybunał Karny w systemie Narodów Zjednoczonych - rola Rady Bezpieczeństwa ONZ w postępowaniu przed MTK*, [w:] A. Kozłowski i B. Mielnik (red.), „Odpowiedzialność międzynarodowa jako element międzynarodowego porządku prawnego”, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2009, str. 401 - 422; *Ekstradycja a dostarczenie w prawie międzynarodowym*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Rzeszowskiego, Seria Prawnicza - Prawo 9”, Rzeszów 2010, nr 64, s. 23 - 32; *Polityczny charakter przestępstwa jako negatywna przesłanka ekstradycji*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Rzeszowskiego, Seria Prawnicza - Prawo 10”, Rzeszów 2011, nr 71, s. 24 - 38; *Rola Unii Europejskiej w budowaniu i umacnianiu pozycji Międzynarodowego Trybunału Karnego*, [w:] L. Brodowski, D. Kuźniar - Kwiatek (red.), „Unia Europejska a Prawo Międzynarodowe. Księga Jubileuszowa dedykowana Prof. Elżbiecie Dyni”, Oficyna Wydawnicza „Zimowit”, Rzeszów 2015, s. 193 - 203; *Międzynarodowy Trybunał Karny - przeszłość, teraźniejszość i przyszłość*, [w:] E. Leniart, R. Świrgoń - Skok, W. P. Właźlak (red.), „Sądownictwo w Europie w XIX i XX wieku”, Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, Kraków 2016, s. 189 - 208; *Ekstradycyjny charakter przestępstwa*, [w:] „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Rzeszowskiego, Seria prawnicza - Prawo 21”, Rzeszów 2017, zeszyt 97, s. 11 - 30. W publikacjach poświęconych Międzynarodowemu Trybunałowi Karnemu próbowano odnieść się do praktycznych aspektów rozwiązań proceduralnych, które w zetknięciu z praktyką i zarazem oporem państw uwypukliły niedomagania regulacji zawartych w Statucie MTK. Skoncentrowano się również na kontrowersyjnej roli organów pozasądowych w postępowaniu przed Międzynarodowym Trybunałem Karnym, analizie pierwszych orzeczeń Trybunału oraz na działaniach organizacji międzynarodowych na rzecz umacniania jego pozycji i niwelowania dość dużego dystansu państw wobec nowej instytucji. Prowadzone badania skłoniły do konstatacji, w myśl której międzynarodowy sąd karny, mający w założeniu jego twórców być efektywnie działającym instrumentem międzynarodowego wymiaru sprawiedliwości, ma w rzeczywistości spore trudności w zakresie powierzonych mu kompetencji. W znaczącej mierze ich realizacja została uzależniona od dobrej woli państw, których postawa warunkowana częstokroć politycznymi interesami w praktyce pozwala ograniczać egzekwowanie współpracy z Trybunałem, w ten sposób hamując jego procedowanie.

Refleksji na temat niektórych z postanowień zawartych w Statucie Międzynarodowego Trybunału Karnego towarzyszyło przekonanie o tym większej zasadności i potrzebie działań na rzecz globalnej jego ratyfikacji.

Rozważania dotyczące ekstradycji przeprowadzone zostały przede wszystkim w warstwie materialno - prawnej. Do podjęcia tej problematyki skłoniła mnie po części dyskusja przedstawicieli nauki prawa międzynarodowego publicznego i prawa konstytucyjnego na temat wprowadzonych do prawa międzynarodowego nowych instytucji, takich jak dostarczenie do Międzynarodowego Trybunału Karnego i europejski nakaz aresztowania. Okazało się, że ekstradycja jest instytucją, która podlega nieustannej ewolucji, kreowanej tendencjami integracyjnymi i rozwojem prawa międzynarodowego odpowiadającego na faktyczne zapotrzebowanie dyktowane praktyką państw. Celem przywołanych publikacji była ocena skuteczności rozwiązań obowiązujących w obrocie ekstradycyjnym oraz roli stosowanych w prawie ekstradycyjnym metod kwalifikowania przestępstw stanowiących podstawę wydania, a także uzasadnienie konieczności relatywizacji zasad, na których oparta jest instytucja ekstradycji i przedstawienie pożądanego kierunku jej dalszego rozwoju.

W tym samym nurcie badawczym pozostaje jeszcze jedna publikacja, będąca częścią pracy zwartej. Jest to artykuł pt. *Regulacje Rady Europy dotyczące zwalczania terroryzmu*, [w:] H. Zięba - Załucka, T. Bąk (red.), „Terroryzm a prawa człowieka”, Kraków - Rzeszów - Zamość 2012, s. 87 - 104. Zawarłam w nim analizę dorobku Rady Europy w przedmiotowym zakresie, wskazując na przyjęty w regulacjach organizacji model zwalczania i zapobiegania terroryzmowi. Zwróciłam uwagę na postanowienia kreujące obowiązki wynikające z zasady *aut dedere aut iudicare*, której przyjęcie w kontekście zwalczania aktów terrorystycznych o charakterze międzynarodowym należy uznać za szczególnie pożądane. Celem zawartych w artykule przemyśleń było podkreślenie roli tych rozwiązań, które umożliwiają prewencyjne działanie, ściganie i skuteczne osądzenie sprawców aktów terrorystycznych.

Kolejnym zagadnieniem badawczym, którego analiza zaowocowała publikacjami naukowymi jest międzynarodowe prawo migracyjne. Badania w tym obszarze przyczyniły się do opublikowania następujących artykułów: *Ochrona uchodźców w świetle polityki azylowej Unii Europejskiej*, [w:] S. Pelc (red.), „Prawa człowieka w kontekście sytuacji uchodźców w Europie”, Wyższa Szkoła Inżynieryjno - Ekonomiczna w Rzeszowie, Rzeszów 2014, s. 58 - 74 oraz *Wspólny europejski system azylowy - założenia i perspektywy*, [w:] A. M. Kosińska (red.), „W obliczu kryzysu. Przyszłość polityki

azyłowej i migracyjnej Unii Europejskiej”, Wydawnictwo KUL, Lublin 2017, s. 71 - 98. Prowadzone w tym obszarze badania nawiązywały do bardzo szeroko dyskutowanego problemu z jakim przyszło zmierzyć się Unii Europejskiej w zakresie prowadzonej przez nią polityki azyłowej i kryzysu uchodźczego. Prześledzenie rozwiązań przyjętych w ramach wspólnego europejskiego systemu azyłowego pozwoliło na postawienie konkluzji o jedynie połowicznym sukcesie instytucji unijnych w tworzeniu i wdrażaniu samego systemu oraz jego reformowaniu. Zmiany wprowadzone do prawa wtórnego UE podniosły standardy ochrony międzynarodowej w samej organizacji i stanowiły ważną zmianę idącą w kierunku zbliżania krajowych systemów azyłowych państw członkowskich, zgodnie z wnioskami Komisji Europejskiej oraz stanowiskiem Trybunału Sprawiedliwości UE w przedmiocie udzielanej ochrony. Kolejnym wnioskiem skonstruowanym w oparciu o przeprowadzoną analizę badanego obszaru było stwierdzenie, że wypracowanie jasnych i przejrzystych kryteriów, przede wszystkim kwalifikacyjnych i proceduralnych, gwarantujących osobom ubiegającym się o ochronę międzynarodową jednakowe traktowanie pod względem określania statusu i stosowanych rozwiązań proceduralnych zawiodło wobec opieszalej transpozycji kluczowych regulacji, obnażając jednocześnie potrzebę ich dalszej weryfikacji prawnej, szybkiego wdrożenia i solidarnego działania państw.

W trzecim obszarze moich zainteresowań badawczych znalazło się międzynarodowe prawo lotnicze. Ich wynikiem było opublikowanie następujących artykułów: *Tranzyt lotniczy osoby ekstradowanej w świetle prawa międzynarodowego*, [w:] E. Dynia, D. Kuźniar - Kwiatek (red.), „Międzynarodowe prawo lotnicze, kosmiczne i technologie”, Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów 2016, s. 78 - 89; *Opóźnienie lotu a prawo do odszkodowania na podstawie rozporządzenia (WE) nr 261/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lutego 2004 r. ustanawiającego wspólne zasady odszkodowania i pomocy dla pasażerów w przypadku odmowy przyjęcia na pokład albo odwołania lub dużego opóźnienia lotów - przegląd wybranego orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości UE*, „Internetowy Kwartalnik Antymonopolowy i Regulacyjny” 2016, nr 2 (5), Wydawnictwo Naukowe Wydziału Zarządzania Uniwersytetu Warszawskiego, s. 127 - 134; *Wytyczne interpretacyjne Komisji Europejskiej dotyczące zdarzeń nadających prawa na podstawie rozporządzenia (WE) nr 261/2004 ustanawiającego wspólne zasady odszkodowania i pomocy dla pasażerów w przypadku odmowy przyjęcia na pokład albo odwołania lub dużego opóźnienia lotów* „Internetowy Kwartalnik Antymonopolowy i Regulacyjny” 2017, nr 2 (2), Wydawnictwo Naukowe

Wydziału Zarządzania Uniwersytetu Warszawskiego, s. 109 - 116. Prowadzone we wskazanym obszarze badania przyjęły za cel analizę: traktatowych podstaw prawnych umożliwiających lotniczy tranzyt osoby ekstradowanej, formy wniosku o tranzyt oraz sposobów jego przekazywania, zasad udzielania zgody na tranzyt, a w szczególności fakultatywnych i obligatoryjnych przesłanek uzasadniających odmowę wyrażenia zgody na tranzyt, a także analizę podstaw prawnych odszkodowania dla pasażerów lotów opóźnionych, jak i zdarzeń oraz praw z nich wynikających po stronie pasażera w razie odmowy przyjęcia na pokład, odwołania lotu, jego opóźnienia bądź umieszczenia pasażera w klasie wyższej lub niższej.

W ostatnich latach moja praca badawcza skupia się na problematyce międzynarodowego prawa kosmicznego, czego efektem jest kilka opracowań, a to: *Organizacja Narodów Zjednoczonych a ochrona środowiska przestrzeni kosmicznej i ciał niebieskich*, [w:] E. Cała - Wacinkiewicz, J. Menkes, J. Nowakowska - Małusecka, A. Przyborowska - Klimczak, W. Staszewski (red.), „System Narodów Zjednoczonych z polskiej perspektywy”, Warszawa 2017, s. 269 - 280; *Problem space debris - od soft law do norm prawnie wiążących ?*, [w:] B. Kuźniak, M. Ingelevič-Citak (red.), „Ius cogens, soft law - dwa bieguny prawa międzynarodowego publicznego”, Kraków 2017, s. 403 - 410; *Kilka uwag o militaryzacji kosmosu w świetle regulacji międzynarodowego prawa kosmicznego* - „Studia Prawnoustrojowe” 2017, nr 38, s. 245 - 255; *Broń w kosmosie - problem wciąż nierozwiązany (kilka uwag na tle praktyki traktatowej państw*, [w:] E. Dynia, A. Marcisz - Dynia (red.), „Prawne i techniczne aspekty wykorzystania przestrzeni powietrznej i kosmicznej”, Rzeszów 2018, s. 161 - 171; *Organizacja Narodów Zjednoczonych wobec problemu militaryzacji kosmosu* (posiadające status przyjętego do druku); *Międzynarodowe standardy ograniczania śmieci kosmicznych - zarys problematyki* (posiadające status przyjętego do druku). W ramach tych publikacji zostały poruszone dwa niezwykle istotne i aktualne zagadnienia międzynarodowego prawa kosmicznego. Pierwszym jest militaryzacja kosmosu, która wiąże się z prowadzonym przez państwa kosmicznym wyścigiem zbrojeń. W ramach zdiagnozowanego problemu jakim jest tzw. militaryzacja czynna kosmosu, wysunięty został postulat przyjęcia przez państwa traktatu zakazującego umieszczanie i używanie broni jakiegokolwiek rodzaju w przestrzeni kosmicznej i na ciałach niebieskich. Opowiedziano się również za uregulowaniem zakazu używania broni umieszczonej nie tylko w kosmosie, ale także na Ziemi, która mogłaby zostać skierowana z kosmosu na Ziemię, z Ziemi do kosmosu, czy z Ziemi na Ziemię

przez kosmos. Dokonana w artykułach analiza postanowień traktatów, tworzących kanon międzynarodowego prawa kosmicznego, pozwoliła na jednoznaczny wniosek, że zasada pokojowego wykorzystania przestrzeni kosmicznej powinna być honorowana przez państwa w sposób bezwzględny, a jej interpretacja wymaga uwzględnienia pozostałych zasad określających status przestrzeni kosmicznej i ciał niebieskich, z którymi jest ona nierozdzielnie związana, tworząc spójny reżim prawny. To też skłoniło do kolejnego wniosku, że działania państw, dokonujących prób z bronią antysatelitarną, powinny być postrzegane jako niezgodne z postanowieniami międzynarodowego prawa kosmicznego. Problematyka militaryzacji kosmosu po części wiąże się z drugim zagadnieniem badanym na gruncie międzynarodowego prawa kosmicznego, którym jest ochrona środowiska przestrzeni kosmicznej i ciał niebieskich. Celem tych opracowań, oprócz upowszechnienia samej problematyki w polskiej literaturze naukowej (wobec dość skromnego piśmiennictwa), było zasygnalizowanie kluczowych problemów wiążących się z ochroną środowiska kosmosu i odniesienie ich w zarysie do regulacji traktatowych. Zaprezentowano również rozwiązania przyjmowane w dokumentach tzw. „miękkiego” prawa międzynarodowego, próbując nakreślić przewidywalny kierunek dalszej praktyki państw oraz zwrócić uwagę na znaczącą rolę pozatraktatowych rozwiązań dla konstruowania prawnych ram ochrony środowiska przestrzeni kosmicznej i ciał niebieskich w międzynarodowym prawie kosmicznym. Dorobek naukowy w tym obszarze badawczym stał się inspiracją dla pogłębionych studiów i analiz, czego zwieńczeniem jest wcześniej przedstawiona monografia habilitacyjna pt. *Ochrona środowiska przestrzeni kosmicznej i ciał niebieskich. Studium prawnomiędzynarodowe*, Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów 2019, ss. 278.

W moim dorobku naukowym zawiera się również współredakcja trzech monografii pt.: *Unia Europejska a prawo międzynarodowe. Księga Jubileuszowa dedykowana Prof. Elżbiecie Dyni*, Oficyna Wydawnicza „Zimowit”, Rzeszów 2015, ss. 419; *Międzynarodowe prawo lotnicze, kosmiczne i technologie*, Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów 2016, ss. 299 oraz *Prawo narodów do samostanowienia w teorii i praktyce międzynarodowej*, Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów 2019, (posiadająca status przyjętej do druku). Opublikowane w ich ramach artykuły przedstawicieli nauki i praktyki pozwoliły na prezentację bogatej problematyki prawa międzynarodowego publicznego, wpisując się w aktualne zagadnienia związane z praktyką państw.

5.1. Udział w konferencjach

Po uzyskaniu stopnia doktora nauk prawnych aktywnie uczestniczyłam w kilkudziesięciu krajowych oraz międzynarodowych konferencjach naukowych, których szczegółowy wykaz zawiera załącznik nr 5 do wniosku o przeprowadzenie postępowania habilitacyjnego. Obejmuje on między innymi:

1. Ogólnopolską Konferencję Naukową na temat *Odpowiedzialność międzynarodowa jako element międzynarodowego porządku prawnego*, zorganizowana w dniach 22 - 24 października 2008 r. we Wrocławiu przez Katedrę Prawa Międzynarodowego i Europejskiego Uniwersytetu Wrocławskiego (referat nt. *Międzynarodowy Trybunał Karny w systemie Narodów Zjednoczonych - rola Rady Bezpieczeństwa ONZ w postępowaniu przed MTK*).
2. Ogólnopolską Konferencję Naukową na temat *Aktualne problemy prawa lotniczego*, zorganizowaną przez Europejskie Stowarzyszenie Studentów Prawa ELSA Rzeszów, Zakład Prawa Międzynarodowego i Prawa Europejskiego Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Rzeszowskiego i Europejskie Stowarzyszenie Studentów Lotnictwa EuroAVIA Rzeszów w dniach 11 – 12 kwietnia 2013 roku w Rzeszowie (udział w dyskusji).
3. Międzynarodową Konferencję Naukową na temat *Prawa Człowieka w kontekście sytuacji uchodźców w Europie*, zorganizowaną przez Wyższą Szkołę Inżynierijsko - Ekonomiczną z siedzibą w Rzeszowie oraz organizację pozarządową „Spectrum - Wychod” w Presovie w dniu 18 listopada 2013 roku w Rzeszowie (referat nt. *Ochrona uchodźców w świetle polityki azylowej Unii Europejskiej*).
4. II Ogólnopolską Konferencję Naukową na temat *Air law and technology. Nowe wyzwania dla międzynarodowego i krajowego prawa lotniczego oraz technologii lotniczych*, zorganizowaną przez Zakład Prawa Międzynarodowego i Prawa Europejskiego Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Rzeszowskiego oraz Europejskie Stowarzyszenie Studentów Prawa ELSA Rzeszów w dniach 3 - 4 kwietnia 2014 r. w Rzeszowie (udział w dyskusji).
5. III Ogólnopolską Konferencję Naukową na temat *Air law and technology. Prawo Lotnicze i Kosmiczne oraz Forum Technologii*, zorganizowana przez Zakład Prawa Międzynarodowego i Prawa Europejskiego Wydziału Prawa i Administracji UR oraz Europejskie Stowarzyszenie Studentów Prawa ELSA Rzeszów i Europejskie Stowarzyszenie Studentów Lotnictwa EUROAVIA - Rzeszów w dniach 23 - 24

- kwietnia 2015 r. w Rzeszowie (referat nt. *Tranzyt lotniczy osoby ekstradowanej w świetle prawa międzynarodowego*).
6. Ogólnopolską Konferencję Naukową - Zjazd Katedr Prawa Międzynarodowego Publicznego i Prawa Europejskiego na temat *Unia Europejska a Prawo Międzynarodowe*, zorganizowaną przez Zakład Prawa Międzynarodowego i Prawa Europejskiego Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Rzeszowskiego w dniach 13 - 15 maja 2015 roku w Baranowie Sandomierskim (referat nt. *Rola Unii Europejskiej w budowaniu i umacnianiu pozycji Międzynarodowego Trybunału Karnego*).
 7. Ogólnopolską Konferencję Naukową na temat *Przyszłość polityki migracyjnej i azylowej Unii Europejskiej*, zorganizowana przez Wydział Prawa Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II i Centrum Badań nad Europejskim Prawem i Polityką Migracyjną oraz Instytut na rzecz Państwa i Prawa wraz z grupą badawczą MIGRA-TEAM w dniu 11 marca 2016 r. w Lublinie (referat nt. *Wspólny Europejski System Azylowy - założenia i perspektywy*).
 8. IV Ogólnopolską Konferencję Naukową na temat *Prawo i technologie lotnicze oraz kosmiczne*, zorganizowaną przez Zakład Prawa Międzynarodowego i Prawa Europejskiego Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Rzeszowskiego oraz Europejskie Stowarzyszenie Studentów Prawa ELSA - Rzeszów i Europejskie Stowarzyszenie Studentów Lotnictwa EuroAVIA Rzeszów w dniach 21 - 22 kwietnia 2016 roku w Rzeszowie (udział w dyskusji).
 9. Ogólnopolską Konferencję Naukową - Zjazd Katedr Prawa Międzynarodowego Publicznego na temat *Ius cogens - soft law, dwa bieguny prawa międzynarodowego publicznego*, zorganizowaną przez Zakład Prawa Międzynarodowego Publicznego Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego w dniach 19 - 20 maja 2016 roku w Krakowie (referat nt. *Problem space debris - od soft law do norm prawnie wiążących?*).
 10. Ogólnopolską Konferencję Naukową na temat *System Narodów Zjednoczonych z Polskiej Perspektywy*, zorganizowaną przez Stowarzyszenie Prawa Międzynarodowego - Grupa Polska oraz Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Marie Curie Skłodowskiej w Lublinie w dniach 13 - 14 października 2016 roku w Warszawie (referat nt. *Organizacja Narodów Zjednoczonych a ochrona środowiska przestrzeni kosmicznej i ciał niebieskich*).
 11. V Ogólnopolską Konferencję Naukową na temat *Prawo i technologie lotnicze oraz kosmiczne*, zorganizowaną przez Zakład Prawa Międzynarodowego i Prawa

Europejskiego Wydziału Prawa i Administracji UR oraz Europejskie Stowarzyszenie Studentów Prawa Elsa i Europejskie Stowarzyszenie Studentów Lotnictwa EuroAVIA - Rzeszów w dniach 25 - 26 kwietnia 2017 r. w Rzeszowie (referat nt. *Broń w kosmosie - problem wciąż nierozwiązany (kilka uwag na tle praktyki traktatowej państw)*).

5.2. Zagraniczne staże i badania naukowe

Staż naukowy realizowany w The Staffordshire University, na Wydziale Staffordshire Law School, w ramach projektu „UR - nowoczesność i przyszłość regionu” Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytetu VI: „Szkolnictwo wyższe i nauka”, w dniach 3 - 10 kwietnia 2011 r.

5.3. Recenzowanie publikacji w czasopismach

Byłam recenzentem zewnętrznym dla:

"Internetowego Kwartalnika Antymonopolowego i Regulacyjnego. Seria Regulacyjna" (artykuł).

5.4. Członkostwo w organizacjach naukowych

Jestem członkiem:

Stowarzyszenia Prawa Międzynarodowego - Grupa Polska ILA
Polskiego Towarzystwa Studiów Europejskich

5.5. Działalność dydaktyczna i popularyzatorska

Od 1 października 1999 r. do chwili obecnej pracuję w Zakładzie Prawa Międzynarodowego i Prawa Europejskiego Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Rzeszowskiego. W ramach wskazanego czasu prowadziłam ćwiczenia i wykłady dla studentów studiów stacjonarnych i niestacjonarnych kierunków prawa, administracji i europeistyki na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Rzeszowskiego z następujących przedmiotów: prawo międzynarodowe publiczne, prawo Unii Europejskiej, europejski system praw człowieka, ochrona praw człowieka w Radzie Europy, ochrona praw jednostki w Unii Europejskiej, prawa socjalne i ochrona praw człowieka w Radzie Europy i Unii Europejskiej, migracje i status prawny uchodźców, obywatelstwo Unii Europejskiej a obywatelstwo narodowego, organizacje międzynarodowe, sądownictwo międzynarodowe. Prowadziłam również seminaria magisterskie i licencjackie z zakresu prawa międzynarodowego publicznego dla studentów studiów stacjonarnych i niestacjonarnych kierunków prawa i administracji.

Byłam promotorem 42 prac magisterskich i 27 prac licencjackich oraz recenzentem 56 prac na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Rzeszowskiego.

Jestem promotorem pomocniczym w przewodzie doktorskim Pani mgr Katarzyny Lechowicz, wszczętym na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Marii Curie - Skłodowskiej w Lublinie.

Od 2011 roku uczestniczę w pracach Komitetu Organizacyjnego Otwartych Konferencji Naukowych na temat *Przeszczep szansą na drugie życie*, organizowanych cyklicznie co roku w ramach „Rzeszowskiego Święta Transplantacji”, przez Uniwersytet Rzeszowski, Politechnikę Rzeszowską, Kliniczny Szpital Wojewódzki nr 1, Kliniczny Szpital Wojewódzki nr 2 w Rzeszowie oraz Centrum Medyczne „Medyk” w Rzeszowie.

Od 2013 roku uczestniczę w pracach organizacyjnych, jestem członkiem Rady Programowej oraz Jury Konkursu na wystąpienie podczas corocznych, od 2017 r. posiadających status międzynarodowych, Konferencji Prawa Lotniczego i Kosmicznego oraz Technologii organizowanych przez Zakład Prawa Międzynarodowego i Prawa Europejskiego Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Rzeszowskiego oraz Europejskie Stowarzyszenie Studentów Prawa ELSA - Rzeszów i Koło Naukowe Studentów Lotnictwa EuroAVIA, które odbyły się w 2013 r., 2014 r., 2015 r., 2016 r., 2017 r. i 2018 r. Celem Konferencji jest prezentacja aktualnie prowadzonych badań naukowych i ich wyników oraz wymiana poglądów w dziedzinie prawa lotniczego, kosmicznego oraz technologii, pomiędzy uczestniczącymi w niej prawnikami, ekspertami, praktykami oraz studentami.

W latach 2013 - 2018 uczestniczyłam również w organizacji następujących konferencji, seminariów i wykładów:

- Ogólnopolska Konferencja Naukowa na temat *Wpływ prawa Unii Europejskiej na prawo krajowe*, zorganizowana przez studentów Wydziału Prawa i Administracji, działających przy Fundacji Generator Inspiracji, Zrzeszenie Prawników Polskich - Oddział Wojewódzki w Rzeszowie oraz Zakład Prawa Międzynarodowego i Prawa Europejskiego Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Rzeszowskiego w dniu 21 lutego 2013 roku w Rzeszowie;
- Ogólnopolska Konferencja Naukowa na temat *Prawne narzędzia UE w służbie wsparcia aktywizacji młodych*, zorganizowana przez Podkarpackie Centrum Edukacji Prawnej oraz Zakład Prawa Międzynarodowego i Prawa Europejskiego Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Rzeszowskiego w dniu 20 lutego 2014 roku w Rzeszowie;

- Wykład otwarty Prof. Ram Jakhu z Institute and Centre for Air and Space Law McGill University w Montrealu na temat *The use and regulations in space* i Dr hab. Małgorzaty Polkowskiej, przedstawiciela Polski w Radzie ICAO, na temat *ICAO and space - new challenges*, w związku z inauguracją działalności Oddziału Polskiej Agencji Kosmicznej w Rzeszowie, zorganizowany przez Zakład Prawa Międzynarodowego i Prawa Europejskiego Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Rzeszowskiego w dniu 24 listopada 2015 r. w Rzeszowie;
- Ogólnopolska Konferencja Naukowa na temat *Polska w strefie Schengen doświadczenia i perspektywy*, zorganizowana przez Podkarpackie Centrum Edukacji Prawnej, Zakład Prawa Międzynarodowego i Prawa Europejskiego oraz Koło Prawa Międzynarodowego i Europejskiego na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Rzeszowskiego w dniu 19 marca 2015 roku w Rzeszowie;
- Ogólnopolska Konferencja Naukowa - Zjazd Katedr Prawa Międzynarodowego Publicznego i Prawa Europejskiego na temat *Unia Europejska a Prawo Międzynarodowe*, zorganizowana przez Zakład Prawa Międzynarodowego i Prawa Europejskiego Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Rzeszowskiego w dniach 13 - 15 maja 2015 roku w Baranowie Sandomierskim;
- Ogólnopolska Konferencja Naukowa na temat *Aktualne problemy polityki migracyjnej UE*, zorganizowana przez Zakład Prawa Międzynarodowego i Prawa Europejskiego, Koło Naukowe Prawa Międzynarodowego i Prawa Europejskiego działające na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Rzeszowskiego oraz Podkarpackie Centrum Edukacji Prawnej w dniu 10 marca 2016 roku w Rzeszowie;
- Ogólnopolska Konferencja Naukowa na temat *Wpływ międzynarodowych instytucji konwencyjnych na przestrzeganie przez państwa praw człowieka*, zorganizowana przez Zakład Prawa Międzynarodowego i Prawa Europejskiego, Katedrę Instytucji Prawnych i Praw Człowieka Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Rzeszowskiego oraz Koło Naukowe Prawa Międzynarodowego i Prawa Europejskiego i Koło Naukowe Prawa Konstytucyjnego "Constitutio" działające na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Rzeszowskiego w dniu 16 marca 2017 roku w Rzeszowie;
- Seminarium Naukowe na temat *System polityczno-prawny państw skandynawskich*, zorganizowane przez Zakład Prawa Międzynarodowego i Prawa Europejskiego Uniwersytetu Rzeszowskiego oraz Koło Naukowe Prawa Międzynarodowego i Prawa Europejskiego działające na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Rzeszowskiego w dniu 16 maja 2017 roku w Rzeszowie;

- Ogólnopolska Konferencja Naukowa na temat *Prawo narodów do samostanowienia w teorii i praktyce międzynarodowej*, zorganizowanej przez Zakład Prawa Międzynarodowego i Prawa Europejskiego oraz Koło Naukowe Prawa Międzynarodowego i Europejskiego działające na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Rzeszowskiego w dniu 22 marca 2018 roku w Rzeszowie.

Rzeszów, dn. 9.04.2019 r.

Dagmara Kuźniar 